
Studenternes Hus i Århus

– strejftog i forhistorien

Allerede et par år inden Universitetsundervisningen i Jylland kunne flytte ind i egne bygninger og på samme tid lade sig omdøbe til Aarhus Universitet, omgikkes Studenterforeningen i Aarhus med planer om et studenterhus. Det fremgår af Den jyske Akademiker for d. 4. november 1930, hvor følgende står at læse:

Der vil ret snart, håber vi, komme en tid, da Studenterforeningen ikke mere bor til leje sammen med andre institutioner, men selv er ejer af sin egen monumentale bygning, der skal være de jyske akademikers faste borg og en seværdighed for jydernes hovedstad.

Ikke færre end 34 år skulle dog hengå, før et studenterhus i Århus kunne indvies og tages i brug.

Gennem en periode var tanker fremme om at lade Walthers museumsbygning i Mølleengen indrette til formålet, når en dag museet flyttede ud, men mere praktisk var det naturligvis, om en bygning kunne opføres i umiddelbar nærhed af universitetet. Inde i billedet var således også en placering på et areal syd for universitetsgrunden, men denne mulighed blev i 50'erne ganske overskygget af planerne for trekantgrunden nord for

Ved Jubileefesten lørdag d. 12. og søndag d. 13. september 1953 var der rejst en pavillon ved søen i universitetsparken, hvor der i øvrigt var mulighed for at få sig en sejltur.

Ringgaden og lige over for universitetets hovedbygning, som studenterforeningen og studenterrådet indledte et samarbejde om.

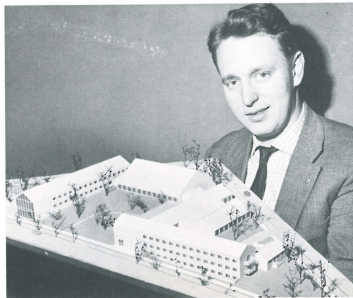
I 1950'erne var man endnu af den opfattelse, at det var unødvendigt med nye festlokaler i det kommende studenterhus, hvis blot det altså placeredes på nævnte grund mellem Ringgaden, Langelandsgade og Katrinebjergvej, og under forudsætning af, at en tunnelvej under den stærkt trafikerede Ringgade blev anlagt, således at en bekvem forbindelse til hovedbygningens lokaler kunne sikres. Med det støt stigende studenterantal, men også af andre årsager, fastholdt man dog

ikke tanken om at afstå fra festlokaler i det nye studentarhus.

1953 var året, hvor planerne på forskellig vis antog fastere form end tidligere. Ved siden af de officielle festligheder i forbindelse med universitetets 25-års jubilæum stablede studentersorganisationerne nemlig et væld af arrangementer på benene, den såkaldte Jubileefest, hvis formål var at grunde en økonomisk basis for husplanerne. »Jubileefesten venter vi os meget af«, udtalte studenterrådets formand Niels Jørgen Andersen, »vi venter at få solgt 100.000 lodsedler à 1 kr. til opførelse af et 'studentarhus' i Århus ... vi har solgt lodsedler fra en bus, der nu har været på rundtur til alle jyske og fynske byer«.

Septemberweekendens festivitas forløb heldigt. Indendøre var der omvisninger, og i den illumine-rede universitetspark kunne man overvære koncerter, ballet, gøgl og anden optræden, ligesom der var mulighed for en sejltur på søen eller en tur i karrusel. Og der var barer og konditorier, hvis tørsten eller lækkerisulten skulle melde sig. Professorfruerne bagte, og der var mildt sagt ingen problemer med bagværkets afsætning. Tillige konsumeredes 5 spidstegte okser, som Aarhus Stiftstidende havde skænket. På sportspladsen var der lejlighed til at overvære en ret bizzar forestilling, der skulle gøre det ud for en fodboldkamp mellem byrådet og universitetets professorer.

Allerede inden jubilæumsarrangementerne ræ-dede man over 40.000 kr. til et studentarhus, men det var – som et københavnsk dagblad skrev – »Studilifestilighederne« der for alvor satte fart i planerne. Oven i de 50-60.000 kr., der skaffedes til

Studenterne ønskede passende rammer om deres fritidsliv og et hjemsted for organisationerne. I februar 1961 – 8 år efter stiftelsen af Fonden til opførelse af Studenternes Hus – kunne byggeudvalgets studenterrepræsentant, Helge Sindal, præsentere en model af studentarhuskomplekset. Længst til venstre i billedet universitetets nye administrationsbygning. Dernæst »Sakladens« (restaurant), så kaffe- og spisestuerne og endelig – ud til Ringgaden – fløjen med bl.a. kontorer til organisationerne. Skydebane og kapel blev der intet af i huset!
(Foto i Lokalhistorisk Samling).

veje ved de folkelige festligheder, lagde Carlsbergs mindelegat for brygger J.C. Jacobsen en jubilæumsgave på yderligere 50.000. Herefter rædede man over ca. 150.000 kr., men endnu var der et stykke til den halve million, husets opførelse var beregnet til.

Det oprindelige mål havde været et studentereforeningshus efter københavnsk model, men de to store studentersorganisationer, foreningen og rå-

det, samarbejdede nu »for at få bygget en studentergård efter samme mønster, som man kender fra kommune- og sognegårde«, som det hed i Stiftstidende midt i oktober 1953. Fra nu af var hensigten, at alle studenter ved universitetet og ikke blot de organiserede skulle have adgang til at benytte huset.

De utilstrækkelige pengemidler udgjorde dog fortsat hovedproblemet. Arkitekt C.F. Møller var af den opfattelse, at man måske kunne løse det ved at tage skridt til et samarbejde med staten. Man skulle foreslå denne en opførelse af et bygningskompleks, hvori ikke blot et studentehus, men også fløje til den voksende universitetsadministration og studenterbespisningen kunne placeres. Kom et sådant samarbejde i stand, var begyndelsen gjort.

I marts 1955 forelæ et memorandum om en analyse af studenterorganisationernes lokalebehov i huset. Byggeudvalget ønskede de foreliggende resultater hemmeligholdt, indtil en konference om byggeriet havde været afholdt. Samme udvalg ønskede denne konference udsat et halvt års tid.

Allerede d. 20. marts oplæstes imidlertid indholdet af nævnte memorandum på et orienteringsmøde med deltagelse af de implicerede parter. Her besluttedes det at overlade planerne til C.F. Møller, som herefter skulle overveje mulighederne for at indarbejde dem i sit eget udkast til bygningskompleksets udformning.

Med i planerne var et underjordisk garageanlæg og en håndboldhal, og til rådighed for realiseringen stod endnu under 200.000 kr.

I det hele taget diskuteredes husets udformning og indretning ret livligt. Enkelte mente f.eks., at man skulle bygge i højden for ikke at ødsle med den efterhånden sparsomme plads til nybyggeri, mens andre gjorde gældende, man burde nøjes med to etager, i hvert fald på Ringgadevejene, således at murene ikke skulle medvirke til en slugdannelsen, som ville kaste trafikstøjen over mod hovedbygningens auditorier. Ringadens trafik spillede i det hele taget en vis rolle i sagen, for snart stod det klart, at en forbindelsestunnel under Ringgaden ikke uden nogen omstændigheder kunne undværes, således som enkelte røster i byrådet havde hævdet.

I september 1953 var man som omtalt ikke veget bort fra at skaffe studenterhuspenge gennem folkelige arrangementer, og det var i en fortsættelse af denne ånd, der i det efterfølgende års tid arbejdedes med planer om en biograf i huset. Indtægterne herfra skulle så bidrage til dækning af udgifterne på huset. At disse planer kom af bordet allerede i foråret 1955 skyldtes biografbyggeri i byens centrum.

Endnu var det et spørgsmål, om hele byggeriet skulle igangsættes på samme tid, eller om komplekset skulle opføres etapevis. I sidste tilfælde ønskede studenterne køkkener og spisestuer bygget og indrettet som det første, hvilket afstedkom denne overskrift i Demokraten: »Køkkenet bliver centrum for studenternes nye hus«.

Midt på sommeren 1955 regnede man med, at husplanernes realisering ville beløbe sig til 1 million for den særskilte studenterhusafdeling, altså en fordobling siden 1953, og tankerne om den

specielle håndboldhal var endda opgivet i mellem-tiden. Til gengæld talte man så om en kombineret gymnastik- og festsal med scene, samt lokaler til Akademisk Boghandel, der ligesom bespisingen og administrationen savnede plads i hovedbygningen. For øvrigt var man nu nået til den holdning, at huset ikke blot skulle være åbent for samtlige universitetsstuderende, men også for studerende ved andre af byens højere læreanstalter.

Fra sommeren 1955 og frem til efterfølgende forår synes der ikke at være sket meget i sagen. I hvert fald bragte Studenterbladet i marts 1956 en indigneret artikel, hvor man under overskriften »Sinkes arbejdet med Studenternes Hus bevidst?« i skarpe vendinger kritiserer de 4 nedsatte udvalg (hoved-, bygge-, økonomi- og forretningsudvalg) for blot på skift at have henvist til hinanden, når initiativer efterlystes. Der ankedes også over, at studenterne stort set havde været holdt hen i uvidenhed om universitetets planer for det øvrige byggeri på trekantgrunden. Fra studenterside håbede man fra nu af at kunne se frem til et mere åbent og frugtbart samarbejde med universitetets særlige byggekoordineringsudvalg, så begge parter kunne få fuld indsigt i planerne for hele studentarhus- og administrationskomplekset. Bladet krævede handling her og nu og ikke slet så mange golde diskussioner.

To dage senere tog formanden for et af de nedsatte udvalg til genmæle. Det pågældende udvalg havde måttet forholde sig afventende, indtil koordinationsudvalget var nået til ende med sine overvejelser, hed det.

Århusstudenternes indsamlingsbus foran rådhuset i august 1953.
(Foto af Lokalhistorisk Samling).

Kritikken satte dog tilsyneladende skred i tingene, for mindre end en uge senere, den 18. marts, udsendte formanden for koordinationsudvalget, professor Thøger Nielsen, mødeindbydelser til de øvrige udvalg, og Vagn Madsen, formand for Studenterhusets byggeudvalg, benyttede lejligheden

Professorerne Franz Blatt (tv.) og Carl Krebs præsenterer paraply og gevær inden den pjankede Jubile-fodboldyst mellem professorer og byråd. 12. september 1953. (Foto i Lokalhistorisk Samling).

til at udtale sig i forlængelse af C.F. Møllers tanker om at lade stat og universitet delagtiggøre økonomisk, idet der jo i byggeriet skulle afgives plads til nye spisestuer.

Økonomien vedblev at være den overordnede hindring for en påbegyndelse af planernes realisering. Om lørdagen d. 1. februar 1958 oplyste Stiftstidende, at studenterne om kort tid ville starte en større landsindsamling til, hvad der nu betegnedes som millionprojektet Studenternes Hus. Hver af 1.000 sognekommuner landet over skulle opfordres til at yde kontant støtte til studentehuset. Thøger Nielsen, fra samme år formand for indsamlingskomiteen, forestillede sig 100 kr. fra hver, hvilket ville resultere i 100.000 kr. Kampagnen skulle tillige rettes mod institutioner, firmaer og enkeltpersoner.

Håbet beskæmmedes ikke nævneværdigt, og oven i beløbet, som indkom ved den veltillrettede indsamling, lagde et københavnsk tobaksfirma en gave på ikke mindre end 100.000 kr. Herefter rådede fonden over 450.000 kr., og Thøger Nielsen udtalte i slutningen af februar 1959 til Stiftstidende, at der nu blot manglede 250.000 kr., men at man håbede, disse kunne skaffes inden efteråret, hvorpå byggeriet ville kunne igangsættes. Allerede i slutningen af maj samme år meddelte han dog, at der da var tilvejebragt et beløb, som muliggjorde byggeriets påbegyndelse.

Herefter var det husets indretning, der i højere grad end tidligere optog sindene. Man påtænkte at indrette et »civilforsvars-beskyttelsesrum«, kombineret med det tidligere omtalte underjordiske garageanlæg. Den »håndboldhal«, man talte om i foråret 1955, var nu blevet til en »idrætshal, der også skal være studenterteater«.

»Studenternes Hus. A Study in Mystery« var overskriften på en særdeles kritisk artikel i Studen-

terbladet i juni 1959. På ny krævedes åbenhed over for studenterne, hvad angik planerne for husets indretning. Havde det f.eks. sin rigtighed – spurgte man – at der påtænkes indrettet et kapel i huset, sådan som vedvarende rygter havde hævdet? Nu måtte hemmelighedskræmmeriet ophøre, mente bladet. Tre måneder senere stod i Aarhus Stiftstidende at læse, at der i et af lokalerne i det fremtidige hus skulle »opstilles et alter, der skal kunne afskærmes. Man ønsker at imødekomme ønsket om et universitetskapel«. Samme artikel oplyste i øvrigt, at der til brug for Akademisk Skytteforening/Hjemmeværnet skulle indrettes »en regulær skydebane oppe under loftet«, og at en »studentrestaurant« skulle indrettes i husets kælder og være åben også i aften timerne.

Om det nu var en artikel i Studenterbladet i slutningen af maj 1960 med overskriften »Lad os få det hus, inden det hele ender i studenterhustræthed«, der skubbede på, skal ikke kunne siges, men en uges tid senere afholdtes møde i byggeudvalget. Her opnåedes dog intet endeligt resultat, og detailprojekteringen kunne af den grund ikke påbegyndes.

Studenterrådet, der gennem årene mere og mere kom til at overskygge studenterforeningen som de studerendes organisation, lå ikke på den lade side. I løbet af sommeren udarbejdede dets forretningsudvalg et lovudkast vedrørende Studenternes Hus og spisestuerne, og dets formand, Helge Sindal, søgte i Stiftstidendes »Strejftog« at vinde »de højeste myndigheders« økonomiske velvilje i husspørgsmålet. Han henviste bl.a. til,

hvorledes lignende udenlandske husbestræbelser faktisk var blevet imødekommet.

Samme år i oktober diskuterede byrådet, hvilken form tunnelanlægget under Ringgaden skulle gives, og i begyndelsen af februar 1961 præsenteredes en model af det tænkte, samlede bygningskompleks, som skulle opføres på trekantgrunden ved Ringgadens nordside. Byggeudvalget var tilfreds og udtalte, at huset ville kunne tages i brug to år senere. Studenterrepræsentanten i udvalget var dog en smule skuffet og mente, at huset allerede før det blev opført var alt for lille. Få dage senere kunne Jyllands-Posten dog meddele, at studenterne trods alt var tilfredse med husets gode udvidelsesmuligheder, for – som det udtryktes – »der kan sættes ekstra etager på i studenternes afdeling, så bruttoarealet kan udvides til det dobbelte«!

Ved forårsemestrets start i begyndelsen af februar 1963 iværksattes på ny en indsamling. Målet var at skaffe 300.000 kr. til inventar, udtalte Thøger Nielsen, der et stykke tid efter kunne fortælle, at bestræbelserne var blevet kronet med held.

Rejsegildet holdtes 5. oktober samme år, og to måneder senere søgtes gennem stillingsopslag i den københavnske presse en restaurationsuddannet køkkenchef til Studenternes Hus. I februar 1964 var repræsentanter for studenterrådet på rundtur i det endnu ikke helt færdiggjorte hus, som der da var indsamlet 900.000 kr. til, og midt i juni kunne Stiftstidende meddele, at Studenternes Hus »eller snarere studenternes by« nærmede sig sin færdiggørelse. I juli stod køkkenet klar med

apparatur til 430.000 kr., som »efter eksperternes mening er noget af det mest moderne, der findes«.

I august tiltrådte cand.jur. Mogens Skjøth stillingen som inspektør ved Studenternes Hus, og henne i september – hvor antallet af studerende ved universitetet netop var opgjort til nærværd 5.000 – forberedtes den endelig forestående indvielse af det smukke hus, der takket være betydelige donationer fra private fonde kunne indrettes med

bl.a. en kunstnerisk udsmykning, der lå langt over, hvad de fleste havde forventet.

Den 10. oktober skete det så. Tronfølgeren prinsesse Margrethe, der iflg. en avisoverskrift var »strålende oplagt til studenterfest«, overklippede indvielsessnoren for enden af Ringgadetunnelen.

Hermed var de efterhånden 34 år gamle tanker om et studenterhus i Århus blevet virkelighed.

P.L.